

Ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto koskien sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmäselvitystä

Lupajaos 29.08.2023 § 69
508/11.01.04/2023

Valmistelija

ympäristötarkastaja Lilja Anna p. 0500 826 357

Forssan kaupungin jätelautakunta on pyytänyt Loimaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselta lausuntoa sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä Forssan kaupungin jätelautakunnan toimialueella. Lausuntoa pyydetään 30.09.2023 mennessä. Lausunnot pyydetään toimittamaan osoitteeseen jatelautakunta@forssa.fi tai postitse Forssan kaupunki, jätelautakunta, PL 62, 30101 Forssa.

Lausunnossa pyydetään kertomaan, kumpaa kuljetusjärjestelmää lausunnonantaja puoltaa ja esittämään sille perustelut. Erityisesti mikäli lausunnonantaja puoltaa kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta, pyydetään esittämään perustelut jätelain 37 §:ssä lueteltujen ehtojen täyttymisestä.

Jätelautakunta on tehnyt koko toiminta-alueen koskevan selvityksen, jossa on arvioitu jätelain edellytysten täyttymistä kuntakohtaisesti. Jokaisen kunnan osalta on käytetty jätelain ehtojen arvioinnissa samoja mittareita, joiden perusteella on arvioitu, täytyykö kunnassa jätelain 35 §:n ja 37 §:n mukaiset ehdot.

Sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmä tulee päätettäväksi kaikkien Forssan kaupungin jätelautakunnan toimialueen kuntien (Akaa, Eura, Forssa, Huittinen, Humppila, Jokioinen, Koski Tl, Loimaa, Oripää, Punkalaidun, Sastamala (pl. Suodenniemi ja Mouhijärvi), Somero, Säskylä, Tammela, Urjala ja Ypäjä) osalta syksyllä 2023.

Jätelain (646/2011) mukaiset päätökset sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmästä ovat Eurassa, Säskylässä ja Huittisissa. Muiden toimialueen kuntien osalta ei voimassa jätelain (646/2011) mukaista päätöstä kuljetusjärjestelmästä.

Vaihtoehdot kiinteistökohtaisen jätteenkuljetuksen järjestämiseksi

Kaikkien asuinkiinteistöjen, vapaa-ajan asuinkiinteistöjen ja kunnan palvelu- tai hallintotoiminnan kiinteistöjen on kuuluttava kunnan jätehuoltojärjestelmään. Jätteenkuljetusta varten kiinteistön haltijan on järjestettävä vastaanottoaika, johon sijoitetaan kerättävää jätettä varten tarvittavat jätteastiat. Jätteen haltijan tulee luovuttaa kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluva jäte kiinteistöistä jätteenkuljetusta varten järjestettyyn jätteastiaan. Jätelain mukaan asuinkiinteistöllä syntyvän jätteen kuljetukseen on kaksi vaihtoehtoa:

1) Kunnan järjestämä jätteenkuljetus.

Kunnan järjestämällä jätteenkuljetuksella tarkoitetaan jätteenkuljetusta, jossa kunta tai kuntayhtiö vastaa kuntalaisen puolesta jätteenkuljetuksen kilpailuttamisesta jätehuoltomääräysten mukaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kunta tai kuntayhtiö kilpailuttaa urakka-alueittain, esimerkiksi kunnittain, kaikki alueen jätetyhjennykset ja solmii määräaikaisen,

tyypillisesti 3–5 vuoden, tyhjennyssopimuksen kilpailutuksen voittaneen jätteenkuljetusyrityksen kanssa. Kilpailutuksen voittaneesta jätteenkuljetusyrityksestä tulee urakoitsija, jolloin kuljetusyrityksen ja jätteenhaltijan (asukas) välille ei synny sopimussuhdetta. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistön haltijoita laskutetaan jätehuoltoviranomaisen määräämän jätetaksan ja jätemaksun mukaisesti.

2) Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus.

Kiinteistön haltijan järjestämällä jätteenkuljetuksella tarkoitetaan jätteenkuljetusta, jossa kiinteistön haltija (asukas) vastaa jätteenkuljetuksen hankkimisesta sopimalla asiasta yksityisen jätteenkuljetusyrityksen kanssa jätehuoltomääräysten mukaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että asukas kilpailuttaa itse alueella toimivia jätteenkuljetusyrityksiä ja tekee yrityksen kanssa sopimuksen jäteastioiden tyhjentämisestä jätehuoltomääräysten mukaisten tyhjennysvälien puitteissa. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätteenkuljetusyritys laskuttaa kiinteistön haltijaa heidän keskinäisen sopimuksensa mukaisesti.

Asiaa koskevan lainsäädännön keskeinen sisältö

Kunnan järjestämästä jätehuollosta säädetään jätelain 5. luvussa. Kunnan harkintavaltaa jätteenkuljetusjärjestelmää valittaessa on jätelaissa rajoitettu siten, että kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus voidaan hyväksyä vain silloin, kun kaikki jätelain 37 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät.

Jätelain (15.7.2021/714) 37 §:n mukaiset edellytykset järjestää jätteenkuljetus kiinteistönhaltijan järjestämänä ovat:

- Jätteenkuljetus on järjestettävä niin, että se täyttää jätelain 35 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset (tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin).
- Jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.
- Jätteenkuljetuksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetusjärjestelmäselvitys, Loimaa

Ramboll Finland Oy on toteuttanut selvityksen sekajätekuljetuksista. Selvityksessä arvioitiin nykyisen kuljetusjärjestelmän toimivuutta sekalaisen yhdyskuntajätteen kuljetuksissa Forssan kaupungin jätelautakunnan alueella. Selvitys kuljetusjärjestelmästä on rajattu sekajätteenkuljetuksiin, jotka koskevat kuntavastuullisten kiinteistön tavallisten kotitalousjätteiden keräysastioiden tyhjentämistä. Sakokaivo- ja umpikaivolietteiden tyhjennykset eivät sisälly tähän tarkasteluun.

Kiinteistöiden haltijoiden järjestämiä tyhjennyspisteitä Loimaalla on yhteensä 4 959 kpl. Täydentävässä keräyksessä olevia kiinteistöjä on edelleen 399 kpl (7,4 % liittyneistä) Paikkaavasta keräyksestä vastaa

Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy. Vastaisuudessa paikkaavaan keräilyyn ei enää oteta uusia asiakkaita.

Jätehuoltojärjestelmään liittymättömiä kiinteistöjä on arviolta noin 988 kpl (perustuen perusmaksurekisterissä oleviin kiinteistöjen kokonaismäärään). Laskennallinen liittymisaste on 84 %, mikä on selvityksessä arvioitu hyväksi. Sellaiset perusmaksurekisterissä olevat kohteet, jotka eivät tiettävästi ole liittynyt järjestettyyn jätehuoltoon ovat pääasiassa lähellä nykyisiä tyhjennyspisteitä, joten voidaan päätellä, että tällaisissakin kohteissa palvelua olisi saatavilla.

Loimaan alueella toimii kolme kuljetusyriytystä, jotka tarjoavat palveluita koko kunnan alueella. Hintajakauman perusteella tyhjennyshinnoista ei ole suurta hajontaa (suurin osa hinnoittelusta osuu välille 8-10 €/tyhjennys). Selkeästi korkeampia hintoja ei ole käytössä.

Selvityksessä esitetyn arvion mukaan Loimaalla käytössä oleva kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus täyttää jätelain 35 §:n ja 37 §:n mukaiset vaatimukset.

Sekajätteen kuljetusjärjestelmäselvitys 2023 on tämän asiakirjan liitteenä.

Esittelijä

Johtava rakennustarkastaja Salminen Harri

Päätösehdotus

Lupajaosto antaa Forssan kaupungin jätelautakunnalle seuraavan lausunnon:

Jätelain 36 §:n 1 momentin mukaan kunnan on järjestettävä kiinteistöittäinen jätteenkuljetus, jollei 37 tai 41 §:stä muuta johdu (kunnan järjestämä jätteenkuljetus). Koska kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen valinnalle ei ole jätelaissa asetettu erityisiä edellytyksiä, ei sen valintaperusteita ole tässä lausunnossa arvioitu.

Jätelain 37 §:n 1 momentin mukaan kunta voi päättää, että kiinteistöittäinen jätteenkuljetus järjestetään kunnassa tai sen osassa siten, että kiinteistön haltija sopii siitä jätteen kuljettajan kanssa (kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus) jos pykälässä esitetyt ehdot täyttyvät. Tässä tapauksessa tulee arvioida jätelain edellytysten täyttymistä. Jätelain 37 § mukaisten edellytysten täyttymisen ei tarkoita velvollisuutta ottaa käyttöön kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetusta, vaan edellytysten täytyessä on mahdollista käyttää harkintavaltaa kuljetusjärjestelmästä päätettäessä. Loimaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen on esitetyn selvityksen perusteella arvioinut edellytysten täyttymistä seuraavasti:

1) Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetuksen tulee täyttää 35 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset. Jätteenkuljetus on järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.

Loimaan osalta koko alueella on saatavilla jätteenkuljetuspalveluja kolmelta palveluntarjoajalta. Selvityksen perusteella tarjotut palvelut ovat olleet luotettavia. Selvityksen perusteella voidaan todeta, että Loimaan alueella on jätteen kuljetuspalveluja tarjolla kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin. Loimaalla on kuitenkin edelleen käytössä Loimi-Hämeen jätehuolto Oy:n järjestämää paikkaavaa jätehuoltoa, ja sen järjestämistä on myös edellytetty asian edellisen käsittelyn yhteydessä.

2) Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen tulee edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukea jätehuollon alueellista kehittämistä eikä se saa aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

a) Laskennallinen liittymissuhde on käytetyllä järjestelmällä hyvä ja palveluita on saatavissa koko kunnan alueella, jolloin voidaan todeta jätehuolto yleisesti toimivaksi.

b) Käytettävissä olevien tietojen perusteella ei voida tyhjentävästi todeta, että kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus tukee jätehuollon alueellista kehittämistä. Selvityksessä on mainittu että kiinteistönhaltijoiden ja kuljettajien väliset sopimukset, järjestelmän markkinamekanismit ja liiketaloudelliset intressit ohjaavat kuljetuksia kiinteistön haltijan järjestämässä keräyksessä. Ei voida osoittaa että nämä intressit tähtäävät jätehuollon alueelliseen kehittämiseen.

c) Selvityksen perusteella voidaan päätellä ettei kiinteistön haltijan järjestämä jätehuolto aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

3) päätöksen vaikutukset tulee voida arvioida kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

a) Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen ei katsota heikentävän kotitalouksien asemaa, sillä yksityisten yritysten tarjoama luotettavaa palvelua on saatavilla koko Loimaan alueella ja kotitalouksilla on mahdollisuus valita ja kilpailuttaa haluamansa palveluntarjoaja. Samalla kotitalouksille kuitenkin muodostuu velvollisuus liittyä järjestettyyn jätehuoltoon solmimalla sopimus yksityisen palveluntarjoajan kanssa. Vaikka tämä lisää kiinteistön haltijan velvollisuuksia verrattuna kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen, ei velvollisuuden katsota heikentävän kotitalouksien asemaa.

b) Kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen ei katsota heikentävän yritysten toimintaa.

c) Ympäristönsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan kiinteistön haltijan järjestämää jätteenkuljetuksen vaikutukset eivät ole kokonaisuutena myönteisiä viranomaisten toiminnan kannalta. Annetun selvityksen perusteella kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus siirtää kuljetuksen järjestämisen vastuun kiinteistön haltijalle, mutta rajaa viranomaisen vaikutusmahdollisuuksia ja vaikeuttaa tiedon keruuta ja hallintaa, jolloin valvontaan tarvittavat resurssit lisääntyvät. Kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen osalta selvityksessä esitettiin useita erityisesti viranomaistyöhön vaikuttavia etuja ja mahdollisuuksia, joita kiinteistön haltijan järjestämällä kuljetuksella on vaikea saavuttaa. Kokonaissuunnitelmallisuus on tärkeää jätehuollon kattavuuden varmistamisen ja kehittämisen kannalta.

Ympäristönsuojeluviranomaisen näkemyksen mukaan jätelain edellytykset täyttyvät pääosin, mutta pelkästään asiassa saadun selvityksen perusteella kaikkien jätelain 37 §:n mukaiset edellytykset täyttymistä ei kuitenkaan voida yksiselitteisesti todeta. Asiasta päätettäessä tulee varmistua siitä, että käytettävissä on asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset.

Päätös

Hyväksyttiin.